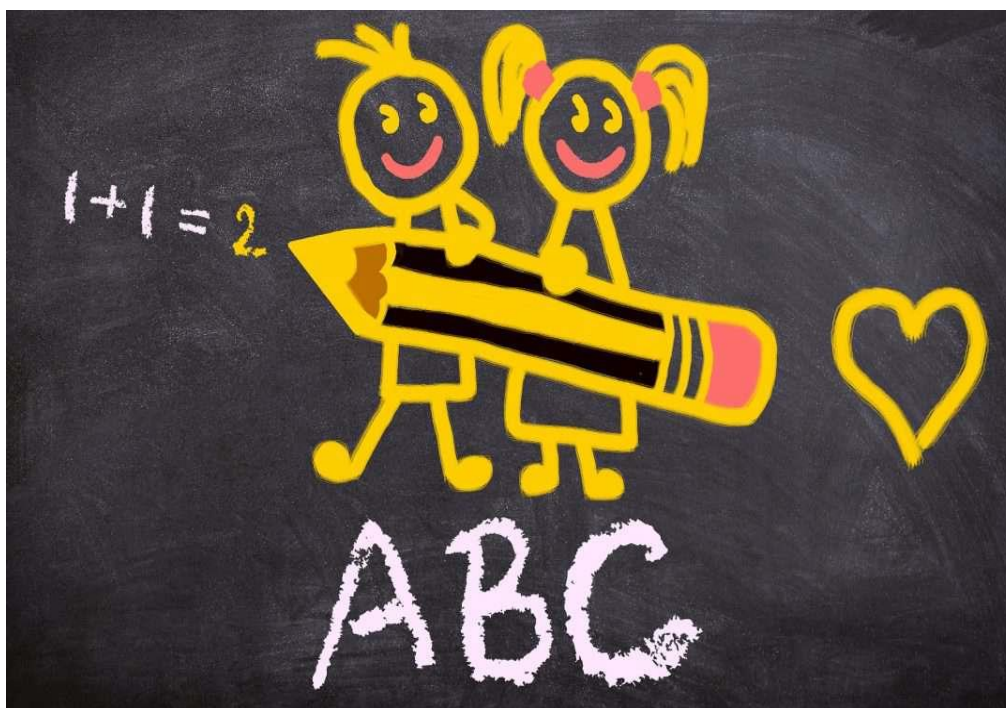

PORADNIK DLA RODZICÓW

**Czy moje dziecko jest gotowe do szkoły?
Jak mogę pomóc mu przygotować się
do pierwszej klasy ?**

PORADNIA PSYCHOLOGICZNO – PEDAGOGICZNA NR 13

Warszawa, marzec 2020 r.

Spis treści

WSTĘP	3
CZYM JEST GOTOWOŚĆ SZKOLNA?	4
WPŁYW ROZWOJU FIZYCZNEGO NA FUNKCJONOWANIE DZIECKA W SZKOLE	5
W JAKI SPOSÓB RODZIC MOŻE WSPIERAĆ ROZWÓJ FIZYCZNY DZIECKA?.....	6
MOTORYKA MAŁA (SPRAWNOŚĆ MANUALNA)	6
JAK WSPIERAĆ SPRAWNOŚĆ MANUALNĄ DZIECKA ?	7
PRAWIDŁOWE STOSOWANIE NARZĘDZI PISARSKICH I PLASTYCZNYCH	9
ORIENTACJA PRZESTRZENNO – KIERUNKOWA.....	11
ROZWÓJ SPOSTRZEŻEŃ WZROKOWYCH (analiza i synteza wzrokowa).....	12
WSPOMAGANIE ROZWOJU SPOSTRZEŻEŃ WZROKOWYCH (przykłady ćwiczeń)	12
ROZWÓJ SPOSTRZEŻEŃ SŁUCHOWYCH.....	13
WSPOMAGANIE ROZWOJU SPOSTRZEŻEŃ SŁUCHOWYCH	13
ROZWÓJ PROCESÓW POZNAWCZYCH. MOWA	14
W JAKI SPOSÓB RODZIC MOŻE WSPIERAĆ ROZWÓJ MOWY U DZIECKA?	14
UWAGA	15
W JAKI SPOSÓB ROZWIJAĆ UWAGĘ I PAMIĘĆ DZIECKA.....	15
MYŚLENIE	15
JAK WSPIERAĆ ROZWÓJ MYŚLENIA U DZIECKA?.....	16
LICZENIE.....	16
W JAKI SPOSÓB WSPIERAĆ UMIEJĘTNOŚCI MATEMATYCZNE	16
ROZWÓJ EMOCJONALNY	17
JAK WSPIERAĆ ROZWÓJ EMOCJONALNO – MOTYWACYJNY DZIECKA?	17
PRZYGOTOWANIE EMOCJONALNE DO SZKOŁY	17
ROZWÓJ SPOŁECZNY	18
W JAKI SPOSÓB WSPIERAĆ ROZWÓJ SPOŁECZNY DZIECKA?	19

WSTĘP

Szanowni Państwo,

Rozpoczęcie nauki w szkole to często zarówno dla dzieci, jak również ich rodziców wielkie przeżycie. Obawy rodziców budzi m.in. to, jak ich dziecko zareaguje i poradzi sobie w nowej sytuacji, jak odnajdzie się w roli ucznia, czy pozyska sympatię nowych kolegów, czy polubi nauczycielkę. Pytań może być wiele. Dla dziecka to również czas niełatwy. Stoi przed nim nowe wyzwanie, nowe obowiązki, żegna się z przedszkolem, w którym czasami spędziło kilka lat. W szkole poznaje nowych nauczycieli, uczy się funkcjonowania w nowej grupie, która ustala nowe zasady. Uczy się bycia ocenianym, dostosowuje się do nowych wymogów edukacyjnych.

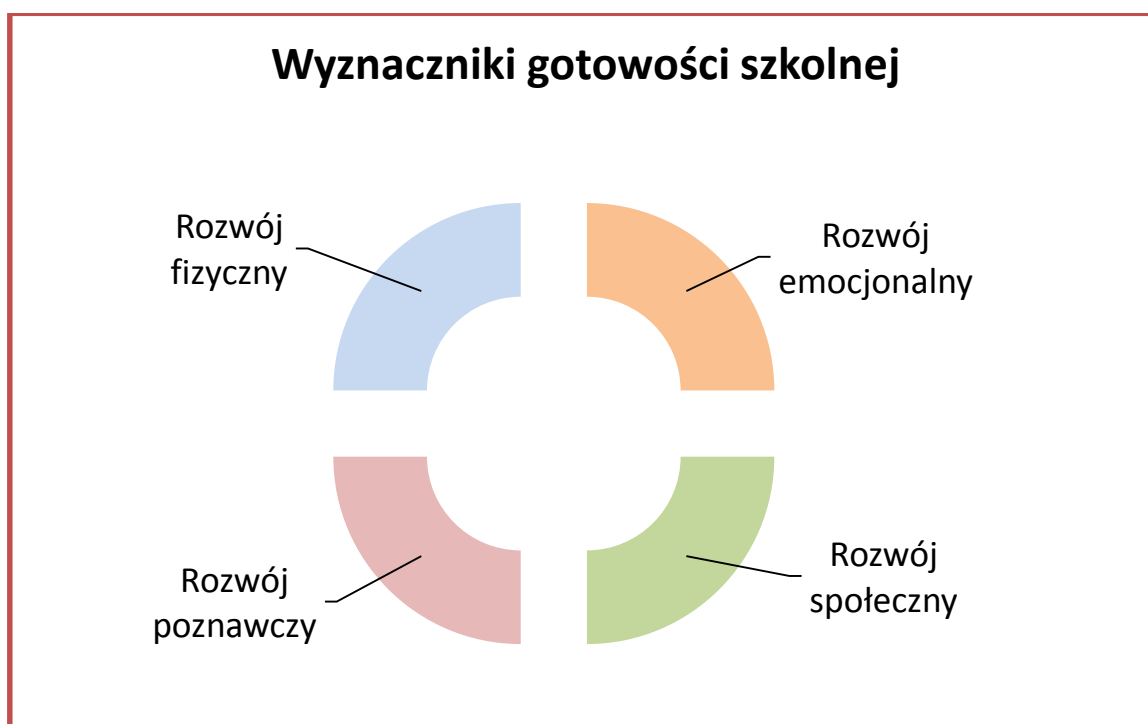
Nierzadko rodzice zastanawiają się, czy ich dziecko jest gotowe do podjęcia nauki w klasie pierwszej i co mogą zrobić ze swojej strony, aby mu ten start szkolny ułatwić. Jest to czas, w którym rola rodzica jest niezwykle ważna

Poradnik powstał z myślą o dzieciach i ich rodzicach. Tłumaczymy w nim, czym jest dojrzałość szkolna dziecka, czemu jest ważna, jakie umiejętności świadczą o gotowości dziecka do podjęcia nauki w klasy pierwszej, jak przekładają się one na osiągnięcia szkolne. Wskazujemy, w jaki sposób rodzice mogą ćwiczyć z dzieckiem i wspierać kolejno omawiane obszary rozwojowe, które będą niezwykle istotne podczas nabywania przez dziecko umiejętności szkolnych (np. opanowywania technik szkolnych z zakresu pisania i czytania). Proponujemy ciekawe dla dzieci zabawy, które są dla nich zazwyczaj przyjemne, jak również pełnią funkcje edukacyjną.

Informacje zawarte w Poradniku są szczegółowe i rozbudowane. Zachęcamy do zapoznania się z ich treścią w całości lub fragmentami, które w opinii Państwa najbardziej pomogą we wspieraniu rozwoju Państwa dziecka (można korzystać tylko z tych rozdziałów, które są potrzebne - dotyczą określonego problemu).

CZYM JEST GOTOWOŚĆ SZKOLNA?

Gotowość szkolna to taki poziom **rozwoju poznawczego, fizycznego, emocjonalnego i społecznego**, który umożliwi dziecku sprostanie obowiązkom szkolnym.

oprac. Olga Biernat PPP - 13

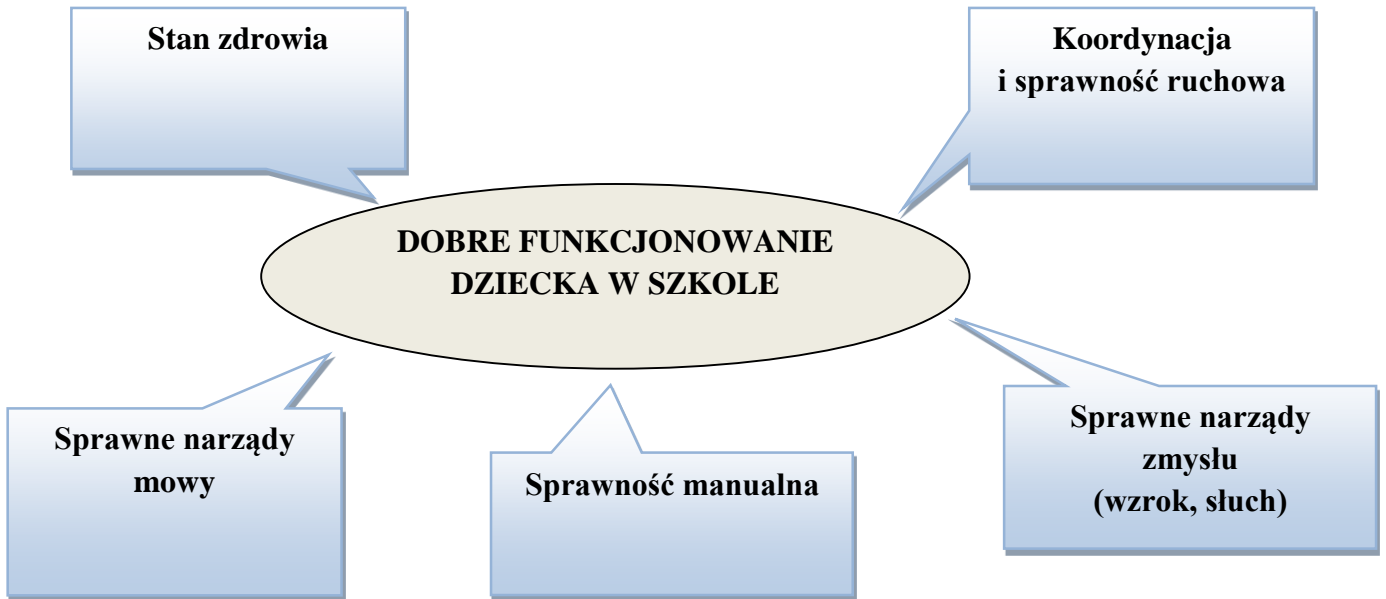
Ujęcie całościowe rozwoju dziecka:

Badania i obserwacje doprowadziły specjalistów do wniosku, że pomyślny start dziecka w szkole zależy od jego **dojrzałości w ujęciu całościowym**, we wszystkich aspektach rozwoju (poznawczym, emocjonalnym, społecznym i motorycznym).

WPLYW ROZWOJU FIZYCZNEGO NA FUNKCJONOWANIE DZIECKA W SZKOLE

Rozwój fizyczny:

Wpływ rozwoju fizycznego na funkcjonowanie dziecka w szkole

oprac. Olga Biernat PPP - 13

Dziecko rozpoczynające naukę w klasie pierwszej:

- Ma odpowiednie do wieku: wzrost, wagę a także sprawdzony (skonsultowany przez specjalistów) wzrok i słuch.
- Ma prawidłowo funkcjonujący aparat mowy (prawidłowy rozwój mowy).
- Jest sprawne ruchowo. Rozwój ruchowy dziecka powinien charakteryzować się zdolnością utrzymywania równowagi oraz koordynacją ruchów tak, by dziecko poruszało się bezpiecznie wśród innych dzieci na terenie szkoły oraz by mogło poznawać stosunki przestrzenne.
- Opanowało precyzyjne ruchy palców, niezbędne przy pisaniu i manipulowaniu.
- Jest zdolne do dłuższego wysiłku.
- Opanowało czynności samoobsługowe:
 - ✓ samodzielnie ubiera się i rozbiera, dba o osobiste rzeczy i nie naraża ich na zgubienie lub kradzież,
 - ✓ umie poprawnie umyć się i wytrzeć oraz umyć zęby,

- ✓ samodzielnie i właściwie zachowuje się przy stole podczas posiłków,
- ✓ samodzielnie korzysta z toalety.
- ✓ utrzymuje porządek w swoim otoczeniu.

W JAKI SPOSÓB RODZIC MOŻE WSPIERAĆ ROZWÓJ FIZYCZNY DZIECKA?

- Zadbaj o stosowną dietę dla dziecka.
- Zapewnij mu odpowiednią ilość ruchu.
- Stwarzaj dziecku okazję do spotkań i zabaw z rówieśnikami, gier zespołowych, także na świeżym powietrzu. *Nie róbmy tego w czasie epidemii i kwarantanny.*
- Zwracaj uwagę, czy dziecko chętnie uczestniczy w grach grupowych, czy szybko się nie męczy. *Nie róbmy tego w czasie epidemii i kwarantanny.*
- Zwracaj uwagę, czy nie występują symptomy świadczące o tym, że dziecko może słabiej widzieć lub słyszeć?

MOTORYKA MAŁA (SPRAWNOŚĆ MANUALNA)

Sprawność manualna to innymi słowy sprawność rąk w zakresie wykonywania takich czynności jak: rysowanie, wycinanie nożyczkami, pisanie, zapinanie guzików, wiązanie sznurowadeł.

Obniżona sprawność manualna oznacza osłabioną sprawność ruchową rąk (motoryka mała), która opóźnia między innymi nabywanie umiejętności związanych z samoobsługą, ale również w wieku szkolnym naukę pisania.

Utrudnione stają się próby samodzielnego ubierania się, ze względu na trudności z zapinaniem guzików, zasuwaniami suwaka, wkładaniem rajstop, wiązaniem sznurowadeł. Mogą pojawić się kłopoty w posługiwaniu się: kredkami, przyborami plastycznymi (typu pędzel, plastelina, kreda), sztuczkami, nożyczkami. Towarzyszy temu nierzadko nieprawidłowy chwyt pisarski, problemy z cięciem po linii prostej itd.

Wpływa to na wolniejsze tempo pracy dziecka, nienadążanie za grupą, z czasem brak wiary w siebie, własne możliwości i odczuwanie frustracji. W późniejszym etapie może prowadzić do zaburzeń psychosomatycznych i nerwicowych.

Z powyższych wskazanych powodów bardzo ważne jest, więc usprawnianie obniżonej sprawności manualnej (w domu, z rodzicami najlepiej w formie zabawy), aby dziecko nie poczuło się gorsze w środowisku szkolnym i aby nie narażać go na kolejne niepowodzenia i utratę wiary we własne możliwości.

Istotne także, aby podczas wykonywania przez dziecko czynności plastycznych (pisanie, rysowanie) zadbać o jego prawidłową pozycję ciała - stopy na podłodze, plecy proste, łokcie leżą na biurku.

JAK WSPIERAĆ SPRAWNOŚĆ MANUALNĄ DZIECKA ?

PRZYKŁADOWE ZESTAWY ZABAW :

- Zabawy z rzucaniem i łapaniem piłki, kozłowanie piłki, toczenie piłki do dołka, przrzucanie piłki średniej wielkości z ręki prawej do lewej i podrzucanie jej raz prawą a raz lewą ręką.
- Podbijanie balonika wyłącznie palcami prawej i lewej ręki.
- Wypuszczanie piłeczki tenisowej z ręki w dół i próby chwytania jej w locie, samymi palcami - zanim odbije się od podłogi.
- Rysowanie palcami w powietrzu określonego przedmiotu.
- Rysowanie patykiem po ziemi.
- Odtwarzanie palcami rytmu deszczu.
- Strząsanie wody z palców.
- Rzucanie woreczków lub piłeczek (kto dalej).
- Naśladowanie gry na pianinie, pisania na maszynie.
- Nawlekanie koralików.
- Przewlekanie sznurowadeł.
- Zabawa w pociągi /ruchy rąk naśladowują obroty kół/.
- Zabawa w pranie, prasowanie, rozwieszanie bielizny, przypinanie klamerek.
- Zabawa w gotowanie obiadu /naśladowanie wałkowania ciasta, mieszania gęstej zupy, kręcenia kranem, ubijania piany, mieszania, odkręcanie, zakręcanie słoika, wkręcanie śrubek/.
- Gry w bierki, pchełki, kręgle.
- Swobodne bazgranie na dużych arkuszach papieru /flamastrami, kredkami świecowymi, pastelami/.
- Zamalowywanie dużych powierzchni farbami - grubym pędzlem (dziecko stoi przy stoliku odpowiednim do wzrostu).
- Zamalowywanie obrazków w książeczkach do malowania.
- Kalkowanie obrazków.
- Obrysowywanie szablonów.
- Rysowanie po śladzie.
- Cięcie po narysowanych liniach.
- Wycinanie najpierw prostych, potem nieco bardziej skomplikowanych kształtów z papieru kolorowego.
- Modelowanie z plasteliny, modeliny, masy papierowej /najpierw kuleczek, wałeczków, później form bardziej złożonych - zwierząt, postaci ludzkich, liter/.
- Wydzieranie z kolorowego papieru.

PRZYKŁADY ĆWICZEŃ DŁONI:

Wymachy dłoni:

- Wymachy w górę i w dół (pożegnanie), w lewo i na wprost (odganie muchy), w dół (kozłowanie), do przodu (pchanie kuli śniegowej).
- Wymachy skrzyżowanych w górze dłoni (pompon na czapce).

Krążenie dłoni:

- Krążenie obu dłoni równoległe (młynek, nawijanie motka).
- Krążenie dłoni wyciągniętych w bok rąk (skrzydełka).
- Krążenie stykających się dłoni (lepienie kulki ze śniegu).
- Krążenie ręki wokół pięści, zataczanie dużych i małych okręgów (nawijanie kłęбка, żyłki na wędce).

Ćwiczenia dwóch dłoni:

- Uderzenie dwóch dłoni o siebie (oklaski, talerze w orkiestrze).
- Pocieranie dłoni dłonią (mycie rąk).
- Posuwanie dłoni po dłoni (robienie kluseczek, ugniatanie placka, kulki).

Układanie modeli z dłoni:

- Składanie dłoni stykających się czubkami palców (dziób ptaka).
- Składanie dłoni - stykają się nadgarstki i czubki palców (kula).
- Składanie dłoni stykających się nadgarstkami palce rozchylone (kwiat).
- Splatanie palców, dłonie zetknięte bokiem (gniazdo).
- Układanie dłoni ułożonych równoległe - jedna nad drugą - ku górze (wchodzenie po schodach murowanie).
- Układanie pięści ułożonych jedna nad drugą ku górze (piramida).
- Składanie dłoni czubkami palców, nadgarstki oparte o głowę (czapki).

PRZYKŁADY ĆWICZEŃ PALCÓW:**Kiwanie palcami:**

- Kiwanie palcami w przód (pożegnanie), w prawo i lewo (wskazówki zegara).
- Kiwanie palcami przed sobą - łukami (dyrygowanie).
- Kiwanie przed sobą w górę i w dół (pisanie na maszynie).
- Kiwanie zgiętym palcem do siebie (przywoływanie).

Krążenie palców:

- Krążenie wskazującego palca (rysowanie kółka).
- Krążenie jednego palca wokół drugiego palca nieruchomego, wokół siebie obu palców (nawijanie nici).

Przebieranie palcami:

- Przebieranie palcami wyciągniętej przed siebie ręki (promyki, deszcz, listki).

- Przebijanie palcami obu rąk ułożonych obok siebie (gra na pianinie).
- Przebijanie palcami obu rąk ułożonych jedna nad drugą - na wysokości ust, na wysokości nosa (gra na flecie, na nosie).
- Zabawy paluszkowe np. *Bawiły się zuszki paluszkami...*

Stukanie palcami:

- Stukanie palcem, palcami o podłogę (deszcz, dziobanie, zbieranie ziaren przez kurki).
- Stukanie zgiętym palcem (pukanie do drzwi).
- Pstrykanie palcami.

Układanie modeli z palców:

- Zetknięcie palca wskazującego i kciuka (dziobek).
- Zetknięcie kciuków i palców wskazujących obu rąk (koło, dziupla).
- Zetknięcie kciuków skierowanych do siebie (serce).
- Splecenie palców obu rąk (koszyk).
- Wkładanie kciuka między palec wskazujący i środkowy („figa”).
- Rozstawianie palców: wyprostowanych, zgiętych (liść kasztanu, grabie).
- Zgięcie stykających się palców (łopatka).
- Skrzyżowanie dłoni z rozstawionymi palcami (wąsy kota).

Przykłady zabaw twórczych:

- Fabryka biżuterii (nawlekanie różnorodnych koralików - różnej wielkości, kształtu - na sznurek, sznurki, żyłki lub cienkie druciki).
- Wyrabianie, wyciskanie i przyozdabianie z rodzicami kolorowych ciasteczek.
- Zabawa we wciskanie w ciasto/ciastolinę różnorodnych ziaren, kasz i innych przedmiotów.

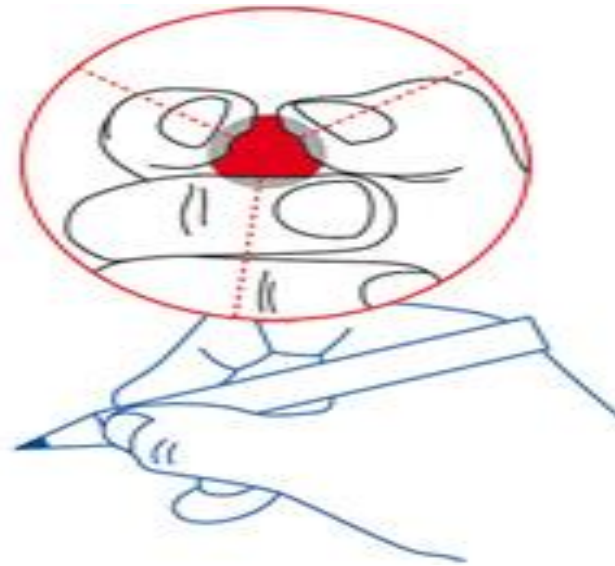
PRAWIDŁOWE STOSOWANIE NARZĘDZI PISARSKICH I PLASTYCZNYCH

Zdolność do prawidłowego posługiwania się narzędziami, takimi jak przybory pisarskie oraz plastyczne (ołówki, kredki, nożyczki) związana jest z ich właściwym chwytem oraz skutecznym stosowaniem.

Ważne aspekty sprawności manualnej:

- Prawidłowy chwyt pisarski.
- Umiejętność odpowiedniego dostosowania siły nacisku mięśni dłoni podczas pisania/rysowania.
- Zdolność do wykonywania ruchów ciągłych (pisanie) i utrzymania kierunku ruchu.
- Ruchy precyzyjne dłoni.

Prawidłowy chwyt pisarski (trzymanie kredki, ołówka, długopisu)...

...umożliwia długotrwałe i efektywne pisanie/rysowanie

Prawidłowy

Nieprawidłowy

Co może rodzic, gdy dziecko nieprawidłowo chwyta ołówek ?

- Korygować chwyt (dziecko powinno trzymać ołówek w trzech palcach, pomiędzy kciukiem i lekko zgiętym palcem wskazującym, opierając go na palcu środkowym. Palce trzymające ołówek powinny znajdować się w odległości około dwóch centymetrów od powierzchni papieru).

- Zadbaj, aby dziecko korzystało z dobrze dobranych i wyprofilowanych przyborów do pisania i rysowania (kredka, ołówek, długopis), w celu korygowania nieprawidłowego ich sposobu trzymania i niwelowania nadmiernego napięcia mięśniowego. U młodszych dzieci sprawdzają się szerokie, trójkątne kredki. U starszych długopis w takim kształcie lub specjalna nakładka.
- Istotne także, aby podczas wykonywania przez dziecko czynności plastycznych (pisaniu, rysowaniu) zadbać o jego prawidłową pozycję ciała /stopy na podłodze, plecy proste, łokcie leżą na biurku/.
- Gdy pomimo starań nieprawidłowy chwyt się utrzymuje i towarzyszy temu szybka męczliwość dłoni, nieprawidłowy nacisk (zbyt mocny lub słaby) kredki na kartkę – wskazana jest konsultacja u terapeuty pedagogicznego.
- Pamiętajmy, że dążymy do wypracowania chwytu dla dziecka dostępnego i najbardziej optymalnego.

ORIENTACJA PRZESTRZENNO – KIERUNKOWA

Jest to zdolność odróżniania strony lewej od prawej oraz określania relacji przestrzennych typu nad, pod, za, przed, obok itd.

Dzięki właściwej orientacji przestrzenno - kierunkowej dziecko podczas nauki szkolnej prawidłowo orientuje się na kartce papieru (gdzie jest góra kartki, dół kartki, strona lewa, strona prawa). Dzięki temu łatwiej jest mu czytać i pisać, wykonywać zadania, wypełniać karty pracy i lepiej rozumie polecenie nauczyciela.

Znajomość relacji przestrzennych ułatwia naukę liter (właściwe ułożenie elementów graficznych pisma względem siebie) p – b - d, w - m, m - n

p - b - d

p – kreska (do dołu) i brzuszek (po prawej)

b – kreska (do góry) i brzuszek (po prawej)

d – brzuszek (po lewej) i kreska (do góry)

Ćwiczenia orientacji przestrzenno – kierunkowej:

- Zadania/polecenia angażujące orientację kierunkowo – przestrzenną (np. połóż na półce pudełko, schowaj pod koc lalkę).
- Pytanie dziecka, w której ręce trzyma określony przedmiot, gdzie ma lewe ucho, po której stronie znajduje się książka?
- Proste czynności domowe (np. połóż widelec po lewej, a nóż po prawej stronie talerza, postaw talerz na półce nad kubkami).

ROZWÓJ SPOSTRZEŻEŃ WZROKOWYCH (analiza i synteza wzrokowa)

Analiza i synteza wzrokowa to zdolność do rozkładania na elementy podstawowe wrażeń wzrokowych (obrazów otoczenia, figur złożonych, pisma) oraz ponownego ich połączenia i zinterpretowania.

Dziecko gotowe do nauki w klasie pierwszej, powinno: zauważać różnice i podobieństwa między obrazkami, przedmiotami, dostrzegać szczegóły ilustracji.

Dzięki tym umiejętnościom będzie mu łatwiej nauczyć się kształtu poszczególnych liter i cyfr, będzie w stanie dostrzec różnice pomiędzy literami podobnymi kształtem (m-n, p-b) czy literami podobnie położonymi w liniaturze (t-k, p-g).

WSPOMAGANIE ROZWOJU SPOSTRZEŻEŃ WZROKOWYCH (przykłady ćwiczeń)

- Składanie pociętych obrazków. Podajemy dziecku pocięte na części obrazek lub pocztówkę. Stosujemy różne sposoby przecinania obrazków. Liczbę pociętych części stopniowo zwiększamy.
- Dobieranie jednakowych obrazków:
 - Przygotowujemy komplet obrazków. Zadaniem dziecka jest wyszukanie z kompletu identycznego obrazka.
 - Pary obrazków leżą pomieszczone na stole tak, aby ilustracje nie były widoczne. Dziecko odkrywa po dwa obrazki. Jeśli są one jednakowe to zabiera parę, jeżeli nie – pozostawia obrazki na tych samych miejscach. Należy zapamiętać, gdzie leżał dany obrazek. Potem obrazki odkrywa rodzic. Gra kończy się kiedy wszystkie pary zostaną zebrane.
- Różnicowanie obrazków. Przygotowujemy dwa pozornie identyczne obrazki. Zadaniem dziecka jest wyszukanie różnic między obrazkami.
- Odtwarzanie z pamięci jak największej liczby zaobserwowanych przedmiotów. Na stole kładziemy np. ołówek, gumkę, nożyczki, długopis, linijkę, klucz, zegarek itp. Dziecko uważnie obserwuje przedmioty leżące na stole. Następnie odwraca się tyłem do położonych przedmiotów i z pamięci wymienia zapamiętane przedmioty.
- Układanie obrazków, przedmiotów po prawej i po lewej stronie.
- Uzupełnianie brakujących elementów w obrazkach. Dziecko dokładnie ogląda obrazek i dorysowuje brakujące elementy.
- Co zmieniło się w pokoju? Co zostało schowane?.
- Wyodrębnianie rysunku z tła przez zamalowanie oznaczonych pól. Dziecko zamalowuje oznaczone pola na rysunku. Do tego ćwiczenia można wykorzystać gotowe rysunki z czasopism.
- Porządkowanie kolejnych obrazków historyjki.

ROZWÓJ SPOSTRZEŻEŃ SŁUCHOWYCH

Aby dziecko było gotowe do podjęcia nauki czytania musi mieć prawidłowo rozwiniętą uwagę słuchową. Ćwiczenia słuchowe stanowią pierwszy krok do prawidłowego kształtowania słuchu fonematycznego oraz analizy i syntezy słuchowej, a te zdolności decydują o gotowości do opanowania czytania i pisania.

Dziecko rozpoczynające klasę pierwszą powinno:

- dzielić proste zdania na wyrazy,
- wyrazy na sylaby,
- wyodrębniać i wskazywać kolejność sylab w wyrazie,
- dokonywać syntezy głoskowej wyrazów trzy-, cztero- lub pięciogłoskowych (*istotne jest właściwe wymawianie głosek, unikanie elementów wokalicznych np. PY -A -SY -E- KY, głoski wymawiamy krótko P-A-S-E-K*),
- wyrazy dzielić na głoski,
- wyodrębniać głoski, które są na początku i na końcu wyrazu.

WSPOMAGANIE ROZWOJU SPOSTRZEŻEŃ SŁUCHOWYCH

Ćwiczenia mają na celu usprawnić umiejętność różnicowania fonemów, identyfikowanie wymawianych wyrazów, sylab i głosek. Dzięki tym ćwiczeniom rozwija się prawidłowe rozumienie wypowiedzi słownych:

- Zachęcanie dziecka do odtwarzania sekwencji rytmicznych, np. wystukiwanie rytmów, zaczynamy od czterech uderzeń X----XX----X, potem pięć XX-----X----XX, sześć XX----XX----X----X.
- Zabawa „wstań, siadaj, tupnij, klaśnij”, dziecko ma odpowiednio zareagować na ustalony sygnał dźwiękowy, np. A – *siadaj*, O – *STÓJ*, E – *TUPNIJ*, U – *KLAŚNIJ*.
- Liczenie i wyróżnianie wyrazów w zdaniu – pytamy, jaki wyraz w zdaniu jest ostatni, jaki drugi?.
- Zabawa, jaką głoskę słyszysz na początku wyrazu?.
- Zabawa, znajdź wyrazy, w których słychać daną głoskę na końcu wyrazu.
- Dzielenie wyrazów na głoski, sylaby oraz składanie wyrazów z usłyszanych głosek / sylab tzw. „język kosmitów”.
- Zabawa „Pociąg sylabowy/głoskowy”, *znajduję słowo, które zaczyna się od sylaby/głoski, którą usłyszałam na końcu usłyszanego słowa, np./sylaby/: lato – tona – namiot – miotła – łapa itd. , /głoski/: telefon-noga-agrest-tłum -miasto-osa-aktor itd.*
- Różnicowanie głosek podobnie brzmiących w parach wyrazów, co słyszysz na początku wyrazów: KURA – GÓRA, CZAR – CAR, TOM – DOM.
- Wysłuchiwanie opozycyjnych głosek w śródgłosie podobnie brzmiących wyrazów, jakie głoski różnią te dwa wyrazy: KOZA – KOSA, LODY – LOTY, NOŻE – NOSZE, PORA – POLA.

ROZWÓJ PROCESÓW POZNAWCZYCH. MOWA

Analizując okresy rozwoju mowy zauważono, że dziecko stopniowo przyswaja wymowę poszczególnych głosek, słownictwo oraz gramatykę. Jednak w wieku gotowości szkolnej rozwój mowy pod względem artykulacyjnym, powinien być ukończony, a zdolności językowe ukształtowane na takim poziomie, aby uczeń swobodnie komunikował się z otoczeniem, wyrażał swoje myśli i rozumiał kierowane do niego złożone komunikaty. Dziecko, które ma problemy w zakresie mowy może stać się nieśmiałe, wycofane oraz niechętnie do brania udziału w życiu klasy.

W JAKI SPOSÓB RODZIC MOŻE WSPIERAĆ ROZWÓJ MOWY U DZIECKA?

- Rozmawiaj z dzieckiem, wykazuj zainteresowanie tematem rozmowy, zadawaj pytania, dyskretnie modeluj niepoprawne formy, ale nie krytykuj.
- Staraj się rozwijać zainteresowanie literaturą, czytaj dziecku książki, dyskutuj na ich temat, dobieraj je zgodnie z zainteresowaniami dziecka, niech to będzie przyjemność, a nie obowiązek.
- Zachęcaj dziecko do opowiadania o tym, co usłyszało, co je zainteresowało.
- Ucz dziecko wierszy na pamięć, baw się w organizowanie przedstawienia.
- Baw się z dzieckiem w odgrywanie scenek, zabawy w pełnienie różnych ról, zawodów.
- Jeśli dziecko ma już sześć lat, a nie wypowiada prawidłowo wszystkich głosek, zgłoś się do logopedy.
- Jeżeli zauważasz, że dziecko ma nieprawidłową budowę narządów mowy (skrócone wędzidełko podjęzykowe, wada zgryzu, niewłaściwe uzębienie), koniecznie zgłoś się do specjalisty.
- Nie zaniedbuj chorób uszu, wykonaj przesiewowe badanie słuchu, kiedy masz wątpliwości, czy dziecko dobrze słyszy.
- Organizuj różne formy zabaw np.
 - Zabawa „Detektyw” - szukanie słów, które określają cechy przedmiotów, osób, a także określają czynności z nimi związane np. lalka – duża, ładna, plastikowa, kucharz – gotuje, miesza, doprawia, nalewa, czytać – gazeta, książka, list; również możemy pytać: Co można czytać?, Co można kroić?, Co można wypożyczyć?
 - Zabawa PRAWDA/FAŁSZ, mówię zdania, a dziecko odpowiada, czy to prawda, czy fałsz, np. *Skarpetki nosimy na dłoniach. Zupę gotuję w czajniku. Krowa daje mleko. Koń pije wodę. Kura ma cztery nogi. Zimą jest gorąco. Kurtka może mieć suwak. Gołębie wysoko pływają itp.*
 - Układanie historyjek obrazkowych, które jest pomocne w doskonaleniu mowy a także rozwija myślenie przyczynowo – skutkowe.
- Gry i zabawy dydaktyczne np. memory, dobble, „kościiane opowieści”, domino, rebusy, szyfrówki, labirynty, gry planszowe, zagadki, proste krzyżówki. Możemy tak dobrać wspólną zabawę, aby dzięki aktywnemu udziałowi dziecko poszerzało swoje słownictwo i zdobywało umiejętności budowania wypowiedzi w sposób określony w grze.

UWAGA

Dziecko gotowe do pojęcia nauki w szkole: potrafi skupić się dłuższy czas na jednym zadaniu (**wzrasta trwałość uwagi**) i skończyć pracę, którą rozpoczęło. Bardzo ważne także, iż czynności te wykonuje nie tylko wtedy, kiedy ma na nie ochotę, ale również wtedy, kiedy zostanie o to poproszony (**wzrasta dowolność i selektywność uwagi**).

W JAKI SPOSÓB ROZWIJAĆ UWAGĘ I PAMIĘĆ DZIECKA

- Nauka wierszyków, piosenek, rymowanek.
- Zabawy polegające na zapamiętywaniu układu przedmiotów, następnie odgadywanie, co się zmieniło.
- Nauka kolejności dni tygodnia, pór roku itp.
- Gry typu MEMO, puzzle, gry planszowe, karciane, szachy, warcaby.
- Wszelkie łamigłówki dla dzieci, labirynty, wyszukiwanie różnic między obrazkami.
- Rysowanie oburącz - kreślenie obrazka. Można wydrukować połowę rysunku, jedną ręką kreślimy po śladzie a drugą, w tym samym czasie, staramy się zrobić odbicie lustrzane.
- "Detektyw" - ćwiczenie, w którym musimy przygotować obrazek lub zdjęcie i kilka pytań do niego (np. do zdjęcia zrobionego w restauracji możemy podać pytania: ile jest stolików w restauracji na zdjęciu, ile osób na zdjęciu ma brązowe włosy itp.). Dziecko przygląda się zdjęciu przez minutę i stara się zapamiętać jak najwięcej szczegółów, następnie odwracamy obrazek i zadajemy pytania.
- Układanie pytań - oglądamy obrazek i układamy do niego jak największą liczbę pytań (co robią osoby na obrazku? gdzie odbywa się akcja? jaka jest pora roku? jaki kolor mają rzeczy na obrazku? itp., itd.).
- Wymyślane historyjki - osoba dorosła rozpoczyna opowiadanie bajki jednym zdaniem. Kolejne zdanie dopowiada dziecko. Ważne, żeby każde następne zdanie było kontynuacją poprzedniego, aby historyjka była spójna. Żeby było ciekawiej, bajkę możemy rysować w trakcie opowiadania, wówczas dziecko będzie bardziej skupione i zaciekawione.
- Zapamiętywanie - podajemy dziecku listę 10 rzeczowników i polecamy, by z naszej listy zapamiętało wszystkie pojazdy/owoce/kolory itp. Takie ćwiczenie kształtuje również pamięć słuchową dziecka oraz umiejętność kategoryzacji.

MYŚLENIE

i prawidłowości.

Dziecko gotowe do podjęcia nauki w klasie pierwszej posiada pewien zakres wiedzy na temat samego siebie, rodziny, środowiska, w którym żyje. Pod koniec wieku przedszkolnego myślenie dziecka staje się coraz bardziej abstrakcyjne: zaczyna ono operować liczbami, rozwiązuje proste działania arytmetyczne, przyswaja sobie pojęcia nadrzędne, rozumie proste zasady, reguły

Dziecko gotowe do podjęcia nauki:

- Dostrzega przyczyny i skutki zachodzących zdarzeń.
- Potrafi planować własne działania oraz przewidzieć ich konsekwencje.
- Zauważa niedorzeczności w tekstach i obrazkach.
- Tworzy pojęcia nadrzędne.

JAK WSPIERAĆ ROZWÓJ MYŚLENIA U DZIECKA?

- Rozmawiać z dzieckiem.
- Nie wyręczać dziecka, dać mu szansę, aby szukało i samo znalazło rozwiązanie problemu.
- Proponować dziecku ciekawe zagadki, gry planszowe, zabawy.

LICZENIE

- Dziecko gotowe do podjęcia nauki w klasie pierwszej liczy, dodaje, odejmuje w zakresie do kilkunastu.
- Posługuje się liczebnikami porządkowymi (np. piąty wagon).
- Potrafi porównać liczebność zbiorów.
- Potrafi pogrupować elementy ze względu na cechy.

W JAKI SPOSÓB WSPIERAĆ UMIEJĘTNOŚCI MATEMATYCZNE (gdy dziecko ma problem z liczeniem)

→ Zabawy liczenia po kolei:

- Pokazywanie dziecku prawidłowego liczenia przedmiotów: jeden, dwa, trzy Ważny jest gest wskazywania - jeden przedmiot, jeden liczebnik.
- Liczenie przedmiotów razem z dzieckiem na zasadzie dorosły coraz ciszej a dziecko coraz głośniej.
- Podkreślanie znaczenia ostatniego liczebnika, jako liczby policzonych przedmiotów (1..2..). Pytamy ile jest przedmiotów.
- Liczenie przedmiotów znikających np. *przejeżdżających samochodów, wkładanych przedmiotów do pudełka.*

→ Zabawy liczenia porządkowego:

- Chodzenie po schodach i liczenie stopni: pierwszy, drugi, trzeci.....
- Rzucanie piłeczki na schody i liczenie odbić spadającej piłeczki ze schodów: pierwsze, drugie, trzecie.....
- Liczenie stron książeczki: pierwsza, druga, trzecia.....
- Jeżdżenie windą (np. narysowaną na dużym kartonie i zatrzymywanie się na piętrach: pierwsze, drugie, trzecie...)

→ Zabawy uczące dodawania:

- Dodawanie na konkretnych np. *kasztanach, klockach, cukierkach*, wykorzystując gest dosuwania przedmiotów do siebie.
- Dodawanie na zbiorach zastępczych np. *palcach, patyczkach.*
- Doliczanie do liczby znanych przedmiotów tych, które chcemy dodać.
- Dodawanie do momentu, aż dziecku nie będą potrzebne patyczki, palce, liczydła i przejdzie do liczenia w pamięci.

→ Zabawy uczące odejmowania:

- Odejmowanie na konkretach np. *kasztanach, klockach* - wykorzystując gest odsuwania przedmiotów.
- Odejmowanie na zbiorach zastępczych np. *palcach, patyczkach*.
- Odliczanie od liczby znanych przedmiotów tych, które chcemy odjąć.
- Odejmowanie do momentu, aż dziecku nie będą potrzebne patyczki, palce, liczydła i przejście do liczenia w pamięci.

ROZWÓJ EMOCJONALNY

Większa kontrola i stałość emocji

- Pod koniec wieku przedszkolnego można obserwować u dziecka większą stałość emocjonalną. Dziecko próbuje powstrzymać niepożądane społecznie przejawy takich emocji, jak gniew, zazdrość, a jeśli mu się to nie udaje czasami reaguje emocją wstydu.
- Dziecko stopniowo uczy się radzić sobie emocjonalnie z sytuacją oceny, adekwatnie i dojrzałej reagować na sukcesy i porażki.
- Dziecko gotowe do edukacji szkolnej cechuje pewna odpowiedzialność (wie, że trzeba przygotować się do kolejnego dnia w szkole, odrobić lekcje, zapakować plecak, zabrać niezbędne przybory).
- Próbuje pokonywać trudności, gdy się pojawią (np. podczas realizacji zadań szkolnych), nie zniechęca się od razu.
- Podejmuje wysiłek, aby realizować czynności szkolne, szuka rozwiązania zadań, które stawia przed nim nauczyciel.
- Jest zainteresowane poznawaniem świata, nabywaniem wiedzy. Potrafi na dłużej zainteresować się określoną treścią.

JAK WSPIERAĆ ROZWÓJ EMOCJONALNO – MOTYWACYJNY DZIECKA?

- Rozmawiać z dzieckiem o uczuciach i emocjach: zarówno dziecka, jak również innych ludzi.
- Uwrażliwiać dziecko na potrzeby i uczucia innych osób.
- Stymulować rozwój poznawczy dziecka. Rozbudzać w dziecku ciekawość otaczającej rzeczywistości.
- Powierzać dziecku obowiązki, zadania (dostosowane do jego wieku).

PRZYGOTOWANIE EMOCJONALNE DO SZKOŁY

- ☺ Zabierzmy dziecko na wycieczkę do szkoły, w której będzie się uczyło (najlepiej w ciągu roku szkolnego). *Nie róbmy tego w czasie epidemii i kwarantanny. Można obejrzeć stronę internetową szkoły.*
- ☺ Jeżeli wybrana szkoła organizuje piknik, zawody sportowe lub inne wydarzenia wybierzmy się tam. *Nie róbmy tego w czasie epidemii i kwarantanny.*
- ☺ Opowiedzmy dziecku o swoich pierwszych dniach w szkole – wspomnienia. Ważne jest pozytywne nastawienie – nie straszmy dziecka.

- ☺ Jeśli dziecko czegoś nie potrafi to poprawiamy umiejętność, unikamy mówienia „jak się nie nauczysz, to nie poradzisz sobie”.
- ☺ Nie mówmy, że rozpoczęcie nauki w szkole oznacza koniec zabawy i wolnego czasu, co nie tylko wywołuje lęk, ale jest też nieprawdą.
- ☺ Skupmy się na tym co dobre (nowe przyjaźnie, dużo ciekawych rzeczy się nauczy, zielone szkoły oraz klasowe imprezy np. – wycieczki, Mikołajki, bal przebierańców).
- ☺ Szczera rozmowa (opowiedzmy dziecku o szkole – o tym, co będzie tam robiło i czym różni się od przedszkola).
- ☺ Wspólne zakupy i przygotowania. *Nie róbmy tego w czasie epidemii i kwarantanny.*
- ☺ Dziecko powinno znać na pamięć swój adres i numery telefonów do rodziców (będzie się czuło wówczas bezpieczniej).
- ☺ Weźmy wolne, aby towarzyszyć dziecku pierwszego dnia w szkole. Z rodzicami będzie czuło się pewniej.

ROZWÓJ SPOŁECZNY

Rozwój społeczny – etapy

- Typową formą kontaktów między rówieśnikami, dominującą na początku wieku przedszkolnego, są zabawy równoległe. Działania dzieci nie mają wówczas wspólnego celu, który byłby realizowany w wyniku współpracy. Uczestnicy zabawy często wówczas obserwują się wzajemnie, naśladują wykonywane przez siebie czynności.
- W połowie wieku przedszkolnego pojawia się większa gotowość do współdziałania - wspólnej realizacji jednego celu. Początkowo współdziałanie nie wiąże się ze zróżnicowaniem czynności podejmowanych przez jego uczestników. Nadal każdy robi to samo, choć czynności te składają się już na jakiś efekt np. kilkoro dzieci może napęlniać piaskiem jeden wózek, przenosić razem zabawki w inne miejsce.
- Na wyższym etapie rozwoju współdziałania (druga połowa wieku przedszkolnego) aktywność dziecka zaczyna się wiązać z jakościowym zróżnicowaniem czynności poszczególnych osób, następującym w efekcie podziału zadań, pojawiają się **zabawy tematyczne**.
- Dziecko uświadamia sobie także w tym okresie, że jest częścią grupy/klasy, dzięki czemu komunikaty kierowane przez nauczyciela do grupy odbiera jako skierowane także do siebie.
- Dziecko rozumie zasady i normy społeczne oraz staje się zdolne do ich przyswajania i przestrzegania, co stanowi istotny aspekt dobrego funkcjonowania w szkole.

Doskonalącą się formą aktywności społecznej, kształtującą się pod koniec wieku przedszkolnego, stanowi działanie na rzecz innych ludzi. Pojawiają się działania prospołeczne, których

celem jest dobro innych ludzi np. udzielenie komuś pomocy, ułatwienie wykonania jakiejś czynności, podanie zabawki.

W JAKI SPOSÓB WSPIERAĆ ROZWÓJ SPOŁECZNY DZIECKA?

- Dawać dziecku jak najwięcej okazji do kontaktów z rówieśnikami. *Nie róbmy tego w czasie epidemii i kwarantanny. Poszukajmy alternatywnych niż bezpośredni form kontaktu.*
- Stwarzać dziecku okazje do radzenia sobie w różnych sytuacjach społecznych. *Nie róbmy tego w czasie epidemii i kwarantanny.*
- Inspirować dziecko do zachowań prospołecznych (działania na rzecz innych). *W czasie epidemii i kwarantanny może to być np. wspólne z tatą przygotowanie posiłku dla mamy, narysowanie laurki dla babci, telefon do przyjaciela z pytaniem jak się czuje.*
- Rozmawiać i objaśniać sytuacje społeczne w których uczestniczy dziecko.
- Do omawiania relacji i sytuacji społecznych wykorzystywać gry, karty pracy, ilustracje, książeczki, zabawy domowe.

W tym szczególnym okresie życzymy POWODZENIA ☺